

Ishaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXXII

Cena lista je \$6.00

Registered as second-class matter January 16, 1925, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

CHICAGO, ILL., TOREK, 2. JANUARJA (JANUARY 2), 1940

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 1

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Finci uničili rusko divizijo

Ruska armada na fronti pri Salli se uprla in letalci bombardirajo rebele iz zraka. Promet na železnici Leningrad-Murmansk paraliziran. Sovjetskim četam na severu preti uničenje. Več sto Rusov ubitih v bitki s Finci v Kareliji

HELSINKI, 1. jan.—Današnja uradna finska vest se glasi, da je bila sovjetska 163. divizija uničena v bitki, ki je trajala dva dni v okolju jezera Kianta. Od te divizije, ki je štela okrog 18.000 mož, je bilo na tisoče vojakov ubitih. V zraku imajo sovjeti več uspeha. Sovjetski letalci so napadli sedem finskih mest na novega leta dan in vrtili okrog 200 bomb. Dosegli so tudi mesto Abo ob Botniškem zalivu, ki je za Fince glavno pristanišče za prejemanje bojnega materiala iz Švedske in Norveške.

MOSKVA, 1. jan.—Sovjetsko poročilo se glasi: "Na finskem bojišču se ni zgodilo nič posebnega. Naši letalci so aktivni. General Šapošnikov, šef generalnega štaba, je bil odlikovan z Leninovim redom za svoje velike uspehe."

Rovaniemi, Finska, 31. dec.—Tu poročajo o izbruhu revolte v eni izmed ruskih armad, ki so invadirale finko ozemlje. Proti rebelom so bili poslani letalci in jih napadli z bombami.

Upor je izbruhnil v armadi na fronti pri Salli vzdolžno od Rovaniema ob sovjetsko-finski meji, kjer so ruske vojaške kolone skušale prodrati od Kandalaske preko Finske do Botniškega zaliva. Na tej fronti se je nedavno vršila srdita bitka, v kateri so bili Rusi poraženi. Dva tisoč ruskih vojakov je padlo v bitki s finskimi brambovci.

Poročilo pravi, da se je revolta pričela, da so politični komisarji, ki spremljajo ruske čete, sklicali shod. Vojaki so pričeli streljati komisarje in častnike. Kmalu potem so se pojavili v zraku sovjetski letalci in pričeli metati bombe na rebele.

(Poročilo ameriške časopisne agencije Associated Press iz Helsinka, glavnega finskega mesta, pravi, da se je ruska ofenziva pri Salli izjalovila, ker so sovjetski letalci napadli pomotoma svoje lastne čete z bombami. Dva ruska regimenta sta obstreljevala drug drugega v zmoči, da imata pred seboj sovražnika.)

Promet na železniški progi, ki spaja Leningrad z Murmanskom, rusko luko ob arktiku, je paraliziran. Finski letalci so z bombami uničili progo v več krajih in vlake, ki so vozili bojni material in živila ruskim vojakom na fronti. Finci poročajo, da je sovjetska armada na skrajni severni fronti obkoljena in preti ji uničenje.

Sovjetske vojaške avtoritete so poslale jetnike v Kem, Soroko, Parandovo in Pongamask, da popravijo železniško progo, katero so razdejale bombe finskih letalcev. Ti jetniki so prej sekali drevesa v gozdovih na severu, ki so pod kontrolo sovjetskega lesnega trusta.

Helsinki, Finska, 31. dec.—Vrhovno poveljstvo finske armade poroča, da je bilo 900 Rusov ubitih v naskokih na finske pozicije pri Kelju na karelijaki zemljaki ožini. Finski brambovci so zasegli več ruskih tankov, strojnje, veliko količino streliva in ujeli mnogo ruskih vojakov.

Ruski letalci so ponovno napadli finska obrežna mesta z bombami. Bombardirali so tudi železniška križišča v Hyvinkaaju, Rukimaku in Karjaaju. Bombe, ki so jih vrtili, niso povzročile posebne škode. Koliko ljudi je bilo ubitih in ranjenih, poročilo ne omenja.

Moskva, 31. dec.—Tu poročajo, da so sovjetski vojaški letalci uprizorili več uspešnih napadov na finska obrežna mesta in koncentracije vojaštva. Sovjetske avtoritete so na vprašanja reporterjev zunanjih listov glede revolte med ruskimi četami na fronti pri Salli odgovorile, da poročila o uporih so brez vsake podlage.

Stockholm, Švedska, 31. dec.—Jon Olof Soederblom, zet premierja Albina Hanssona, je odpotoval s skupino več sto švedskih prostovoljcev na Finsko, kjer se bodo pridružili finski armadi v borbi proti Stalinovim četam. Več švedskih vojaških častnikov se je že prijavilo za službo v finski armadi.

Delavci v švedskih tovarnah so pričeli zbirati prispevke v pomoč finski brambovcem. Okrog sto švedskih zdravnikov in bolničark bo kmalu odpotovalo v Helsinki, kjer bodo stopili v službo Finskega rdečega križa.

Francoski minister svari ljudstvo

Vojna potisnila nove probleme na površje

Pariz, 31. dec.—Finančno minister Paul Reynaud je v svojem govoru dejal, da mora biti ljudstvo pripravljeno na nadaljnje žrtve, da zmaga v vojni z Nemčijo. Vsak državljan se mora zavedati, da je vojna prinesla na površje nove ekonomske in finančne probleme. Vlada je že podvela potrebne korake, da se zavaruje proti nadaljevanju totalitarne ekonomije, ko bo vojna končana. Podaljšanje ekonomskega in finančnega dogovora z Veliko Britanijo pomeni prehod iz vojne ekonomije v normalno.

"Vlada in državljani morajo skrbeti, da ne bo denar trošen za nepotrebne stvari," je rekel Reynaud. "Ženske naj ne kupujejo novih oblek, temveč prispevajo svoj delež za financiranje vojne. Vlada potrebuje denar za kupovanje bojnih letal in materiala v tujezemstvu."

Uradnik nacijskega bunda pobija obdolžitve

New York, 31. dec.—James Wheeler-Hill, tajnik Nemško-ameriškega bunda, nacijske organizacije, je zanikal obdolžitve, da je po krivem prisegel, ko je nastopil kot priča na obravnavi proti Fritzu Kuhnju, voditelju ameriških nacijev. Kuhn je bil spoznan za krivega in obsojen v zapor. Wheeler-Hill je bil po zaslišanju pred distriktnim državnim pravdnikom Deweyjem izpuščen na svobodo proti poročtvu \$3500. Obravnava proti njemu se bo pričela 29. januarja.

Brat ruskega generala naklonjen Finski

Los Angeles, Cal., 31. dec.—Morris Stern, brat ruskega generala G. M. Sterna, ki je bil imenovan za vrhovnega poveljnika ruskih čet na finskih frontah, je dejal, da so njegove simpatije v vojni med Rusijo in Finsko na strani slednje. "Finska je demokratična država in morali bi jo pustiti pri miru," je rekel. On je povedal, da ni vedel, da je njegov brat general v ruski armadi, dokler ni videl njegove slike v nekem ameriškem magazinu.

Mobilizacija civilistov v Holandiji

Država se hoče zavarovati proti invaziji

Amsterdam, Holandska, 31. dec.—Načrti glede mobilizacije civilnih prebivalcev po vsej državi, da bodo pomagali vojaštvu v slučaju nujnosti, so bili objavljeni v uradni odredbi vrhovnega poveljstva oborožene sile na suhem in morju. Načrte je sestavil generalni štab, katerega načelnik je general I. H. Reynnders.

Vsi moški v starosti 18 do 60 let so podvrženi mobilizaciji. Sodelovanje z militarističnimi avtoritetami je mandatorično v času, ko se pojavi potreba. Odredba je takoj po objavi stopila v veljavo.

Zupani so dobili nalogo izvedbe mobilizacije moških za gradnjo strateških cest in utrd, obrambnih črt in drugih projektov vojaškega značaja. Kazen za kršilce je zapor.

Civilisti, ki bodo opravljali določena dela, bodo izveti iz regularne vojaške službe. Prijemali bodo plačo enako oni, ki jo dobivajo delavci v privatnih industrijah za slična dela.

Z odredbo so holandske avtoritete ponovno demonstrirale, da se hočejo zavarovati proti invaziji za vsako ceno. Na podlagi zve uveljavljenega zakona je vsak moški v starosti 19 do 40 let podvržen aktivni službi v armadi.

Perzijske čete ob ruski meji

Rim, 31. dec.—Sem dospela poročila se glase, da se perzijske čete zbirajo ob ruski meji med mestoma Kezuit in Tabriz. Okrog 30.000 vojakov je koncentriranih na tem ozemlju. Vlada Afganistana tudi pošilja čete v bližino ruske meje. Britska vojaška mislija je pravkar dospela v Kezuit, da nadzira gradnjo utrd ob Perzijskem zalivu.

Domače vesti

Obiski
Chicago. — William Lash in Antoinette Česnik, oba iz Clevelanda, O., sta 29. dec. obiskala gl. urad SNPJ in predsedništvo Prosvete.

Nov grob v starem kraju
Cleveland. — Mary Modic je prejela žalostno vest, da je 8. decembra 1939 v Sežani na Primorskem umrla njena mati Franciška Može v starosti 74 let. V Ameriki zapušča dve hčeri, Mary Modic v Clevelandu in Antonijo Kordan nekje v Pennsylvaniji.

Nesreča na zapadu
Butte, Mont. — John Težak, uposlen pri WPA, je pred dnevi tako nesrečno padel na poledneli ulici, da si je zlomil levo nogo.

Clevelandske vesti
Cleveland. — Po kratki bolezni je umrl Frank Lozar, doma iz Ribnice. Tu je živel 45 let, toda njegovi sorodniki so v starem kraju. — V bolnišnici je umrl Frank Zajc, samski, star 54 let in rojen v Gornji Zadobrovi pri Mariji Devici v Polju. V Ameriki je bil 27. let. Mož se je "pečaril", bil je brez sredstev in pri nobenem društvu. Njegovi znanci zbirajo prispevke za pogreb.

Unijska uradnika poražena pri volitvah

Chicago, 31. dec.—Rebelni člani unije prevažalec mleka so pri prvih volitvah po osemnajstih letih odstranili iz vodstva dva glavna uradnika. Robert G. Fitchie, predsednik te unije od l. 1906, je bil poražen. Dobil je samo 680 od 4800 oddanih glasov. Novi predsednik unije je Henry Weber. Steve Summer, tajnik, blagajnik od ustanovitve unije, je tudi dobil breco. Zmagal je njegov protikandidat Thomas J. Haggerty. Rezultat volitev je naznanil Leslie Goudie, predsednik sveta voznikov unij, ki je tudi nadziral volitve.

Prvi japonski poslanik v Bolgariji

Sofija, Bolgarija, 31. dec.—Teroo Hašija, prvi japonski poslanik v Bolgariji, je predložil svojo poveljnico kralju Borisu. Japonska je preemestila svoj glavni diplomatski stan iz Aten, Grčija, v Sofijo. Japonski krogi napovedujejo izboljšanje trgovinskih odnošajev z Bolgarijo.

FRANCOSKI PREMIER ZAHTEVA GARANCIJE

Ustanovitev zveze evropskih držav

VAŽNA KONFERENCA V LONDONU

Pariz, 31. dec.—Premier Edouard Daladier je dejal v senatu potem, ko je ta odobril vojni proračun v vsoti 249.000.000.000 frankov za prihodnje leto, da Francija ne bo odložila orožja, dokler ne dobi pozitivnih materialnih in mirovniških garancij. Ta je bila prva uradna deklaracija, da hoče Francija več kot zmago v sedanji vojni z Nemčijo. Premier je v svojem govoru tudi pohvalil vojni dogovor med Francijo in Veliko Britanijo in dejal, da se lahko vse nevttralne države pridružijo temu dogovoru.

"Ceprav ne dam dosti na utopična načela in ideje, bo moja vlada podprla gibanje glede ustanovitve federacije evropskih držav," je rekel Daladier. "Predno se to zgodi, je treba odpraviti vse zapreke, ki ovirajo uresničenje ideje federalne Evrope. Francija in Velika Britanija sta že pojasnili svetu, da trajni mir ni mogoč brez rešitve problemov, ki izvirajo iz sovražstva med evropskimi narodi. Kontrola morja je bistvenega pomena za doseg zmag." Daladier je dalje rekel, da večji del vsote vojnega proračuna bo šel za financiranje gradnje novih bojnih letal, tankov in drugih bojnih ladij. Vsaka teh ladij bo imela 35.000 ton.

Poročilo poveljstva armade omenja obnovo letalskih aktivnosti na zapadni fronti. Francoska letala so uprizorila več ogledniških poletov nad ozemljem na drugi strani fronte in se potem srečno vrnila v svoja oporišča. Med francoskimi in nemškimi stražami so se vršile male praske. Francozi so v teh ujetih nekaj nemških vojakov.

London, 31. dec.—Leslie Burgin, minister za vojne potrebščine, je naznanil, da bo v prvih dneh prihodnjega meseca prišel v London francoski vojni minister z nekaterimi člani svojega štaba. Vršila se bo konferenca, na kateri bo med drugim razpravljano o zalaganju armad na zapadni fronti z bojnim materialom.

Japonska ofenziva v južni Kitajski

Poročilo o kitajskih izgubah

Sanghaj, 31. dec.—Japonska ofenziva v južni Kitajski je bila obnovljena na vsej črti. Poročilo iz japonskega vira se glasi, da so japonske čete prodrle 50 milj daleč v zadnjih dneh. Kitajska armada 100.000 mož v provinci Kwantung je bila poražena. Japonski letalci so napadli z bombami Lančov, glavno mesto province Kansai, in uprizorili napade na mesta v južnozahodni Kitajski, iz katerih vodi cesta v francosko Indokino.

Pet japonskih vojaških divizij je dospelo v južno Kitajsko v zadnjih tednih. Te so nadomestile vojake, ki so bili že več mesecev na frontah. Poveljstvo kitajske oborožene sile zanika japonska poročila o smagah. Ono trdi, da so Japonci utrpeli velike izgube in da je bilo japonsko prodiranje v več krajih ustavljen.

Tokio, 31. dec.—Premier Abe je dejal, da člani njegovega kabineta ne bodo resignirali, čeprav je večina poslancev v državni zbornici pozvala vlado, naj se umakne. Premier je rekel, da je njegova vlada zainteresirana v vojne operacije na Kitajskem in ureditve odnošajev z sosednjimi državami in valed tega je "manevri profesionalnih politikov ne zanimajo."

Japonski vojni urad je objavil poročilo, v katerem pravi, da je bilo 1.218.462 kitajskih vojakov ubitih od izbruha sovražnosti v juliju l. 1937 do decembra tega leta. Japonske izgube so znašale od oktobra preteklega leta do decembra tega leta 27.000. Poleg teh je bilo 18.000 japonskih vojakov ubitih in ranjenih v bitkah, ki so se vršile v zadnjem poletju med Japonci, ruski in mongolskimi četami na ozemlju med Mandžurijo in Zunanjo Mongolijo.

Na 11. februarja se bodo vršile proslave 2600-letnice legendarne ustanovitve japonskega cesarstva. Priprave so že v teku. Nova ofenziva je bila odredjena v upanju, da bo japonska armada izvojevala veliko zmago na Kitajskem, da bo proslava ustanovitve cesarstva bolj impozantna.

Murphy naznanil preiskavo špionaže

Agentje tujih vlad aktivni v Ameriki

Washington, D. C., 31. dec.—Federalni justični tajnik Frank Murphy je naznanil, da bo preiskoval špionažo in sabotažo. Njegov department bo tudi posvetil na protišpijonske aktivnosti v tej državi.

Nekateri omebe, ki so znane kot vodilne sile v protišpijonski kampanji, so bile že pozvane pred veleporoto. Preiskave se bodo vršile v Washingtonu. New Yorku in drugih ameriških mestih. Murphy je nedavno naznanil, da njegov department pozorno zasleduje aktivnosti več organizacij, katerih cilji so v konfliktu s civilnimi svobodnjakami. V teh organizacijah so aktivni agentje tujih vlad.

Mladinski kongres proti totalitarizmu

Chicago, 31. dec.—Splošni mladinski protivojni kongres, ki zboruje v tem mestu, se je izrekal proti vsem oblikam totalitarizma. Sprejel je med drugim resolucijo z obsodbo uvajanja fašističnih smernic v Ameriki. Na konvenciji je dospelo 400 delegatov, ki reprezentirajo 3.500.000 mladih ljudi v 39 ameriških državah.

ANGLIJA RAZTEGNILA KONTROLO NAD ŽIVILI

Delitev potrebščin v odmerkih

NOVE ŽIVILSKE NAKAZNICE

London, 31. dec.—Angloško ljudstvo, ki že čuti posledice pomanjkanja živila in draginje, je bilo opozorjeno, da bo vlada uveljavila nove odredbe glede raztegnitve kontrole nad živili.

W. S. Morrison, živilski minister v Chamberlainovem kabinetu, je naznanil, da bodo uvedene nove živilske nakaznice 8. januarja. Delitev živil v odmerkih je bila odredjena že v novembru. Od omenjenega datuma naprej bodo poleg masla, špeha in moke delili v odmerkih tudi sladkor in meso. Surovega masla je določenih le pet unč za osebo na teden, sladkorja pa dvanajst unč.

Odmerki mesa še niso bili določeni, toda gospodinje so bile informirane, da se morajo registrirati pri mesarskih firmah, če hočejo dobiti meso za svoje družine. Uprave hotelov in restavracij bodo vodile poseben seznam gostov, ki bodo naročili meso s svojimi kosili.

Morrison je dalje naznanil, da bo vlada prevzela kontrolo nad živilskimi izriščali. Ona bo kupovala govejo živino, ovce in prašiče od kmetov in nadzirala klanje živine in razpečevanje mesa. Vladni sistem kontrole bo postal zelo natančen.

Živilski minister je apeliral na ljudstvo, naj ne kupi sladkorja pred uvedbo nakaznic. Povedal je, da bodo slaščičarne in pivovarnarji dobili dovolj sladkorja tuji po uveljavljeni odredbi.

V zadnji svetovni vojni je bila uvedena prisiljena delitev živil v odmerkih v februarju l. 1918, tri leta in pol po angleški napovedi vojne Nemčiji. V sedanji vojni, ki se je pričela pred štiri meseci, se že čuti pomanjkanje živil.

Morrison je dejal, da je situacija danes drugačna nego je bila ob izbruhu prve svetovne vojne. Anglija potrebuje parnike, ki zdaj vozijo živila, za prevajanje vojaških čet, orožja in municije. Denar, ki bi imel biti potrošen za nakup potrebščin v tujezemstvu, bo šel za nabavo potrebnega bojnega materiala.

Švica jači svojo oboroženo silo

Brezposelni potisnjeni v armado

Bern, Švica, 31. dec.—General Henri Guisan, vrhovni poveljnik armade, je naznanil formiranje novega vojaškega zbora, da ojači obrambo države. Zdaj bo Švica imela štiri vojaške zbornice po 80.000 vojakov.

Na tisoče mož, ki so bili spoznani za nesposobne za vojaško službo, se bo moralo podvreči novi preiskavi. Okrog 60 odstotkov teh bo moralo v armado.

Vlada je suspendirala dva lista, Neue Basler Zeitung, glasilo nacijev, in Freiheit, komunistični časopis. Oba sta bila obdeljena širjenja propagande, ki je ograjala obrambo in nevtralnost Švice.

Bazel, Švica, 31. dec.—Brezposelni delavci so bili potisnjeni v armado, kateri bodo pomagali pri gradnji cest in utrd. Doblili so uniforme in prejemali bodo plačo 45 centov na dan. Vrta plačo prejemajo regularni vojniki. Glasilo švicarskih unij je protestiralo proti mobilizaciji brezposelnih.

"Ugrizni jo!"

Novice iz starega kraja

Iz Slovenije

Kranj HOČE BITI LETOVIŠKO MESTO

Kranj, 27. novembra.—Kranj, ki si je ustvaril cvetočo obrt, trgovino in industrijo, skuša sedaj pritegniti v svoje okrilje tudi tujski promet. Dosedaj se namreč tujski promet v Kranju nikakor ni mogel dvigniti do one višine, katero bi lahko dosegel, ako bi imel poleg naravnih lepote še one pogoje, katere bi si pač že zdaj naj moral sam ustvariti: predvsem kopalnice, za zadostno preskrbo z vodo in odpravno nezneseno prahu ali blata s tlakovanjem mestnih ulic.

Kranj s svojo ugodno lego tvori ključ do lepote in bogastva gorenjskih krajev. Ležeč ob vznožju venca sivih skalnatih vrhov in obdan z zelenimi livadami, polji in gozdovi, predstavlja nenavadno lepo letovišče. Ostri gorenjski zrak je ostal od tóvaren neokužen. Zato se Kranj že dolga leta trudi za čim uspešnejši razvoj tujškega prometa, od katerega imajo koristi najširši krogi, in ki bo v bodočnosti prinesel mestu še več blagostanja, kakor ga ima sedaj.

Za razmah tujškega prometa se je že davno pred vojno ustanovilo v Kranju "Društvo za privabitev tujcev in oplešavo Kranja z okolico". To se je leta 1931 pretvorilo v Tujsko prometno društvo in je poštvalno nadaljevalo delo. Glavna ovira je bilo nerešeno kopalniško vprašanje. Letos pa so bili glavni nedostaki odpravljani in tako imamo danes rešeno še vodovodno vprašanje, kopalnice pa je v gradnji. Prihodnje leto bo kopalniške dograjeno—seveda, ako zopet ne bodo opustili "nove županove jame" in izkopal še tretje. Če bo vse lepo napredovalo, bo Kranj stopil na prag novega razvoja.

Na občnem zboru, ki ga je imelo te dni Tujskoprometno društvo, je bilo opisano vse delo, ki ga je društvo napravilo od leta 1931 do danes. Iz odborovih poročil je razvidno, da je društvo v teh letih izvršilo ogromno delo, ki je tudi kronano z uspehi. Društvo je predvsem skrbelo za razne tujskoprometne naprave in zlasti za močno propagando. Izdalo je 5000 prospektov, razpisalo tekmo za najlepšo fotografijo Kranja, dalje je dalo napraviti relief Kranja in več zemljevidov. Glede tujsko-prometnih naprav je društvo storilo, kar je bilo v njegovi moči. Izvršilo je elektrifikacijo Šmarjetne gore, uredilo Stari drevored, zgradilo je Putnikov paviljon, v ostalem pa se je trudilo, da skupno z mestno občino reši vodovodno in kopalniško vprašanje. Poleg teh naprav se je društvo trudilo, da odpravi nočne motnje, uredi prometne razmere in poskrbi za odpravo nedostatkov za polepsavo mesta in okolice. Vsesokoli je društvo delalo tesno povezano z mestno občino, ki je njegovo delo podpirala s financiranjem.

Blagajniško poročilo za zadnje leto izkazuje 123.059 din dohodkov in 119.937 din izdatkov.

Na tem občnem zboru je prisla na dnevni red točka o razpustu društva z ozirom na uredbo banske uprave, ki zahteva, da morajo imeti občine svoje lastne krajevne turistične odbore, ne glede na to, da obstajajo že odbori tujskoprometnih društev. Za razpust društva se je močno zavzemal dr. Megušar, trdeč, da glede na to uredbo društvo ni več potrebno, ker bi imela občina težkoče in bi morala podpirati dva odbora. Proti temu predlogu je ugovarjal g. Lojze Colnar, ki se je postavil na stališče, da društvo mora ostati, ker krajevni odbori so samo nekaki uredni šimeljni, ki bi pač vlekli svoj voz, v kolikor bi bili v to prisiljeni. Za tako delo pa je treba odločnih in vztrajnih ljudi, ki se bodo z ljubeznijo in poštvalnostjo oklenili dela, ki bodo znali s tujskim prometom dati Kranju novo donosno gospodarsko panogo, napredek in uspeh. Končno se je proti razpustu izrekel tudi dr. Silar, ki je predlagal, naj se v sklepu ne preglašajo in naj društvo gleda na

to, da ustanovi lastno tujskoprometno zvezo, v kateri naj bi bila vključena vsa gorenjska tujskoprometna društva. Obenem naj društvo poskrbi, da dobi v lastne roke Putnika in s tem nov vir dohodkov, morebitna pasiva pa je pripravljena krjiti mestna občina. Da morajo biti dohodki znatni, izkazuje promet, saj je leta 1938 obiskalo Kranj 3628 oseb, med temi 707 tujcev, medtem pa je leta 1933 bilo 1008 oseb, med temi 429 tujcev. Ko bodo dobili avtomobilsko cesto na Šmarjetno goro in bodo po občini ljublj. župana tlakovane mestne ulice, bo Kranj brez dvoma postal privlačno letoviško mesto.

Gozdovi v Meziški dolini se krčijo

Guštanj, 28. novembra.—Šumarski odbor dravogradskega okraja je imel te dni v Dravogradu važno sejo, kjer so pristojni čimtelji izčrpno razpravljali o stanju gozdarstva v našem obmejnem okraju, katerega dohodek za življenje se razen nekaj industrije izključno črpajo iz gozdov. Spričo slabih gospodarskih razmer se je pa stanje gozdov—posebno pri srednjih in malih kmetih—tako poslabšalo, da bodo namestu košatih gozdov prav kmalu zevale puste goličave. Potrebno je torej, da se takoj storijo primerni ukrepi. S propagando in podporami je treba zaščititi gozdove in pospešiti pogozdovanje. Najbolj žalostne razmere so okrog Javorja, Koprivne in Podpece ter na južni strani Kozjaka. Ze so se sestavili krajevni pododbori za pogozdovanje. S pomočjo šolske mladine so bili izvedeni v raznih krajih Meziške doline pod vodstvom okrajnega gozdarja jezenski dnevi pogozdovanja.

Druška javna zadeva, o kateri moramo razpravljati, so naše prometne razmere. Lepa je naša Meziška dolina, ki jo v vencu obkrožajo Plešivec, siva Peca in Strojna. Le preveč smo oddaljeni od kulturnotrgovskih središč, od Dravograda, Slovenjgrada in Maribora, do koder imamo skrajno slabe prometne zveze. Dosedanja pisarenja so bila zama. Za obmejne kraje je premalo uvidenosti in pomoči. In čigava je krivda? Neki gospod je na potovanju po teh krajih doživel vsega tega—javne nacionalne delavce. Naj bo krivda čigarkoli, vozimo se po cesti, ki je v takem stanju, da si do Slovenjgrada Gradca sposoben za bolnišnico. Trgovci dobavljajo blago po prevozništvu, z avtobusi, ker je ceneje kakor po železnici. Tudi ves les iz gornje Meziške doline se vozi mimo potaje ali celo do postaje Prevalje v Dravograd, kjer velja zaradi splavov cenejša, konkurenčna tarifa. Tu se potem les naklada, ker znaša pocenitev pri enem samem kubiku za dolžino 12 km celih 40 din. Posledice so na dan. Postaja v Dravogradu je nartpana prometno oseboje više gori pa ima priliko razmišljati o zboljanju obmejnega prometa, o draginji in zvišanju prejemkov.

Smrtna žrtev prenegle vožnje

Guštanj, 29. novembra.—Dne 26. nov. se je pripetila tragična prometna nesreča, ki je žal zahtevala smrtno žrtev. Šele pred kratkim se je osanojavil Franci Ažnoh, židarski mojster na Prevaljah, star 46 let, skrben družinski oče. V nedeljo se je pri poslovnih razgovorih predolgo zadržal z družbo v gostilni na Fari. Ko se je pripravil, da se odpelje z motorjem proti domu, ga je natakarcica svarila, naj se rajši ne vozi z motornim kolesom, ker se utedne zgoditi nesreča. Ažnoh pa je odgovoril: "Saj se mi ne bo nič zgodilo, še ponoči sem se vozil okoli, pa ni bilo nič hudega." Že je zajahal motorno kolo in odbrzel.

Tam, kjer se združila cesta od postaje z banovinsko cesto iz Guštanja, pa Ažnoh zaradi velike brzine (70 km) ni mogel zavoziti ovinka. Že ga je vrglo na levo obzidje viadukta, kjer je obležal s hudimi poškodbami na glavi, v mlaki krvi. Priskočili so ljudje na pomoč in je bil jadno odpeljan v slovenjgraško bolnišnico. Že ponoči je poglegel poškodbam.

Za razbojnikom Hacetom ni več sledu

Novo mesto, 28. novembra.—O Hacetovih razbojniških podvigih se čujejo razne vesti. Ko se mu je posrečilo uiti iz nastavljenih pasti v bližini Trebeljnega pri Mokronogu, se je pojavil blizu Hmeljnika. Nato je kmalu izginila sled za njim. Domnevajo, da se mu je posrečilo priti na štajersko stran. Vendar to ni povsem verjetno. Po nekaterih vesteh se še vedno skriva v okolici Trebeljnega, kamor sprejema vesti od svojih še vedno skritih pajdašev, ki jih ima povsod dovolj. Zaupnike pa ima tudi med kmečkimi prebivalstvom redko posajenih vasi, ki jih izdatno nagrajuje za storjene mu usluge. Bajje je v njegovi službi tudi neka ženska, ki hodi od vasi do vasi ter se bavi s tihotapstvom saharina. Govori se celo, da mu kmečki ljudje nosijo živež v gozdno skrivališče. Če vse to ustreza resnici, pač ni čudno, da se more nevarni razbojnik skrivati pred zasledujočimi orožniki tako dolgo.

Po drugih vesteh se je kakor rečeno baje preselil na Štajersko. Vsaj tako kaže sled za njim. Pripovedujejo, da je pred odhodom na Štajersko prenočil v neki kmečki hiši z dekletom, katero je prejel od njeza pismo z žigom pošle na Štajerskem. V pismu sporoča, da je na poti v Nemčijo, kamor naj bi tudi deklet prišlo za njim. Lahko je ta vest resnična, lahko je plod ljudske domišljije. Mogoče je pa tudi, da hoče na ta način skriti sled za seboj.

Vsekako je čudno, da se nevarni zločinec, o katerem se med preprostimi narodom širijo razne zgodbe, toliko časa umika svojim zasledovalcem. Sofer, ki je hotel pomagati orožnikom pri zasledovanju Haceta, je v nevarnosti, ker mu je Hacc-zagrozil maševanje.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Nanticoke, Pa., F. K.: Pošljite sliko, da vidimo, kakšne velikosti mora biti kličej za to sliko, nakar vam sporočimo stroške.

Glasovi iz naselbin

(Nadaljevanje z 2. strani.)

muzikantje Slovenci v Ameriki, da so jih znali igrati. Eden, mislim, da je bil Ermenc iz Zazorja ob Savi in nekje v Colorado, moj brat Jože, od katerega sem dobil idejo, da bi se lahko naučil na note, daš jih oni ni poznal, in nekdo je bil v Jolietu, ki pa tudi ni znal igrati. Rečeno, storjeno. Plačal sem \$35 in hajd nazaj v Chicago, kjer se je moj kriz pričel.

Waukegan je dal Jacka Benija, komedijanta, in njegovo Mary Livingston! Dal je društvo 14 SNPJ. In ravno decembra 1909 je dal waukegansko žensko društvo, ki so mu ustanoviteljice dale ime "Moška enakopravnost" št. 119. Ampak takrat jaz nisem nič znal o ustanovitvi društva 119. Sedaj poznam to društvo in veliko njih članic. Tudi one so se spomnile tega "kastumarja" iz l. 1909, ki je šel skozi strašno krizo v letu 1939, kakor tudi Jack Benny, ko se je spomnil svoje Mary Livingston in ji naročil lepo darilo, ki pa ji je prišlo nepostavno v roke. Jaz nisem storil nič nepostavnega. "Moška enakopravnost" je praznovala svoj tridesetletni obstanek in prav po moško se je obneslo vse skupaj. Velika udeležba, kar je moralen uspeh, in moralen uspeh navadno prinese smoten uspeh.

Kar je glavno pri "moški enakopravnosti", je tole: Te naše ženske so pomnožile našo Slovensko narodno podporno Jednoto in jim gre neprecenljiva zasluga, več kot vsem glavnim odbornikom, tajnikom krajevnih društev in drugim agitatorjem, vključivši mene. Mi sami (Barbič) smo že društvo. Leta 1916 sva bila sama s soprogo pri SNPJ, sedaj so moji trije sinovi, njih dve soprogi in njih dva sinova, kar je devet, in pričakujemo, da nas bo deset in bomo lahko sami doma zborovali in volili svoj odbor. In komu gre kredit? Mrs. Barbič!

In tako gre kredit vam ženam pri vseh društvih, da napredujemo. Pred kratkem sem čital, da bi moral več pisati radi kampanje, da bi se množili. Ampak to ni dovolj, po mojem mnenju. Ona, ki je to zapisala, bi lahko to jednoto drugače pomnožila, brez vsake črke v Prosveti, ker ženske ste tiste, ki v resnici pomnožujete. Toda so možaki, ali toliko ignorantni ali si pa mislijo, da je ženska samo zato na svetu, da jim srajce "pegla", "župo" kuha in žganec meša. Torej slava našim ženam, ki nam pomnožujejo našo jednoto!

Ne vem, če so bo glavni tajnik strinjal z mojim dopisom ali ne. Ampak v Waukeganu se mu je gotovo dopadlo, ko je videl veliko prosperiteto za našo jednoto pri ženskemu društvu.

Zadnjič sem poslušal govornika, ki je dejal, da gre kredit našim tajnikom za pridobitev v mladinski oddelki. "Pa sem si mislil: Ti se motiš, ta kredit gre ženskam, ki so rodile in poleg le trpele, pa nihče ne misli nanje.

Gremo nazaj k moji harmoniki. Učil sem se in učil. Ali

Kitajska generala Lientseng (levo) in Sigming, ki sta ustavila japonsko ofenzivo v provinci Hunan.

rabil bi bil učitelja, a nihče se ni razumel takrat na kromatično harmoniko. Sel sem k nekemu Italijanu, ki me je učil note, in to je vse, kar je znal. Največ mi je pokazal in pomagal Hrvat Stepan Kocjan, ki je znal igrati gosli in tamburico. In tako sem se vadil cele štiri mesece, da sem zaigral meksikanski (Y. Rosas) valček "Over the Waves", in nato zopet dva meseca, da sem mogel zaigrati Wagnerjevo koracnico "Pod dvočlavinim orlom". Potem je šlo lažje. Ko sem došel v Cleveland, sem opustil za več let. Bil sem med prvimi, ki smo organizirali trio z violino, piano in harmoniko. In v tem sem se šele popolnil, posebno v tempo, kar je glavno pri godbi, ko se igra za-ples. Ako godba ne drži tempa, vrže plesalce iz tira.

Sedaj ima Amerika vse polno harmonikarjev. Ta inštrument je postal popularen, ker vsak harmonikar tudi sam napravi lahko dobro godbo, dočim gosli brez spremljanja ne pomenijo dosti, daš so gosli najtežji inštrument za učenje. Imamo tudi veliko mladih deklet, ki igrajo pianoharmonike. Razlika med kromatično in klavirsko harmoniko je le v prebiranju z desno roko; glasov imata obe enako številjo.

Kdor je vnet in muzikalčen, bo ljubil svoj inštrument in svoje proizvajanje ravno tako, ali pa še bolj, kakor svojo ženo, ker godba mora prihajati iz srca. In-e kjer prihaja iz srca, je laži v resnici godbenik. Godba ne prihaja iz oblakov, kakor tudi ne druga dela.

Cas prihaja. In če prihaja iz srca ali ne, moram končati in iti na delo, da popeljem one domov, ki so danes jutraj zame molili. Jaz sem pa pisal ta dopis ob tridesetletnici moje muzikalčne karijere!

Frank Barbič, 53.

Obstoj kanalov na Marsu potrjen

Delaware, O., 31. dec.—"Obstoj kanalov na planetu Marsu je definitivno potrjen," je dejal dr. Earl C. Slipher, direktor zvezdarne Lowell v Flangataffu, Arizona, na zborovanju članov Ameriškega zvezdoslovnega društva. "Ugotovili še nismo, ali so ti kanali umetni ali naravni, nobenega dvoma pa ni o njih obstoju." Dr. Slipher je podprl svojo trditve s fotografirskimi posnetki površine Marsa, ki so bili sneti prošla poletja, ko je bil planet najbližje zemlji po več letih.

Član sovjetskega poslaniškega štaba odstavljen

Moskva, 28. dec.—Tu poročajo, da je bil G. Astakov, prvi svetovalec ruskega poslanika v Berlinu, odstavljen. Krogi, ki imajo ozke stike s sovjetsko vlado, niso pojasnili vzroka. Astakov je bil najbolj aktiven ruski diplomat v pogajanjih med Moskvo in Berlinom; katerim je sledila sklenitev nenapadne in prijateljske pogodbe med nacijsko Nemčijo in komunistično Rusijo.

Francoska vojaška misija v New Yorku

New York, 31. dec.—Na krovu francoskega oboroženega parnika Oregon je dospela sem nova vojaška misija, ki bo sodelovala z že prej dospelo trgovinsko delegacijo pri kupovanju bojnih letal in drugega materiala v Ameriki.

Tisočletne sanje alkimistov so se uresničile

Moderna fizika je naša način pretvorbe ene prvine v drugo

Ze dolga desetletja je zlato cenjeno kot eno najbolj dragocennih kovin. Stari narodi so ga imenovali "kovino sonca". Ima pa zlato res vse lastnosti, ki dajejo tej prvini mesto med plemenitimi kovinami. Zadošna trdnost, krasen lesk, nespremenljivost na zraku in v ognju, redko nahajališče; so odlike, s katerimi se ne more ponasati nobena druga kovina.

Orientalni narodi so bili nadarjeni prirodoslovci. Rimljani se niso zanimali za prirodne vede in pojave. Arabci so pa že mnogo prej postavili zakone, ki imajo v fiziki še danes veljavo. Arabci so tudi bili, ki so skrivnostno vedo alkimije prinesli iz črne celine na španska tla.

Čilj te nove znanosti je bil izdelati "kamen modrosti". To je snov, ki bo vse druge pretvarjala v zlato; človeku pa dala večjo življenje. Praznoverni srednji vek je to znanost kaj naglo razširil po Evropi. Španci, Francozi, Italijani in Nemci so si prizadevali, najti uganko tej rešitvi. Vzpredno z alkimijo je raslo zanimanje za zvezdoslovje. Ni bilo plemiške družbe, ki bi ne imela v svoji aredi alkimista in astronoma. To je bila velika moda.

Prizadevanja, najti kamen modrosti, so seveda rodila neuspehe. Najbolj učenim glavam, kakor so bili Rogerius Bacon, Albertus Magnus in Raymondus Lullus se ni posrečilo, prodreti v tajnost nemogoče zadeve. Trudili so se po laboratorijih, dokler ni v 18. stoletju zavladalo prepričanje, da je predelati kovino v kovino nemogoče.

V začetku našega stoletja je izumil neki ameriški tehnik žarnico, ki je dala lepo zelenkasto luč in je polnjena z živorezbnimi parami. Zaradi izredne svetlobne jakosti in ekonomske uporabe so jo mnogi uporabljali, dokler se ni izkazalo, da žarnica polagoma potemni. Na notranji strani žarnice se je nabrala tanka temna plast, ki so jo dokončno ugotovili, da je—zlato! Iz živog srebra je nastalo zlato.

Kmalu so prišli v javnost izsledki radioaktivnosti. Po razpadu prvine radija nastane kot zadnji produkt svinec. Pred leti je z obsevanjem in posebnimi žarki uspelo, povzročiti umetno radioaktivnost, pretvoriti prvine v druge. Danes ni nič izrednega, če čitamo o takšnih uspehih. Stari alkimisti niso imeli silnih množin energij, potrebnih za umetno pretvarjanje prvini, zato niso uspeli.

Predelava prvini verjetno ne bo imela praktičnih vrednosti, ker je predraga. Vendar je uspeh moderne fizike vsekako pomemben. Kar je bilo učenjakom stoletja nemogoče, je odkril slučaj moderne fizike.

Vodja unij CIO na zapadu ni komunist

Washington, D.-C., 31. dec.—James M. Landis, dekan pravne fakultete na univerzi Harvard, ki je vodil v imenu federalnega delavskega departamenta zaslišanje glede Harryja Bridgessa, voditelja unij CIO na zapadu, je zdaj objavil rezultat preskave. Ta je vključen v poročilo, katerega je poslal načelnici delavskega departamenta, ki je odredila zaslišanje. Poročilo pravi, da Bridges ni član komunistične stranke in nobene druge grupe, ki je povezana s stranko direktno ali indirektno. Bridges valed tega ni podvržen deportaciji kot nedržavljan, ker ni član nobene organizacije, ki agitira za nasilno strmolavljenje ameriške vlade. Bridges je bil rojen v Avstraliji in v Ameriko je prišel l. 1920.

tinami razdejanih mest in vasi. Vlada je poslala vojaške čete, zdravnike in bolničarke v prizadete kraje. Zadnja poročila se glase, da je pomanjkanje živeža in pitne vode. Ako ne bo kmalu prišla pomoč, bodo izbruhnila bolezni in zahtevale nadaljnje žrtve.

Slika kaže rudarje, ki so prevzeli premogovnik v Minersville, Pa., in ga obratujejo na zadržni podlagi.

NOČ PO IZDAJI

LIAM O'FLAHERTY

ROMAN

oslovenil
OTON ŽUPANČIČ

"U," je začel Gyppo in se stresel po vsem životu. Nato je težko sopeč umolknil. Povzel je s sila visokim glasom. "Saj ni to, ampak... Pogledaj... To je zato..." Glas se mu je nenadoma znižal v hripavo kričanje: "Zato, ker sam ne vem, kaj delam."

Prenehaj je. Gallagher je bilanil z očesom proti Mulhollandu. Mulhollandove mačje oči so neopazno pomežiknile.

"Tukaj sem stridal zadnjih šest mesecev," je nadaljeval Gyppo, ki se mu je nenadoma usul cel hudournik besed. Govoril je kakor zamorec, votlo, gromovito in žalostno. "Potikal sem se tod po mestu in kateregakoli od vas dečkov sem srečal, je svignil mimo mene brez vsake besedice, kakor da se nismo nikdar nikoli poznali. Bil sem tam gori v 'hiši', živel iz rok v usta ob tem, kar sem pribiral od mornarjev, zvodnikov in delavcev z 'doka'. Bil sem brez obleke. Bil brez denarja. Brez nič. In nato mi prideš ti kar na lepem s svojimi prismođarjimi. No... uh... kako to, da je —"

Zopet je prenehaj s hropčevimi prsi. Kazalo je, kakor da se bo zopet raztogotil, toda nenadoma je stopil Gallagher bliže k njemu ter mu šepnil prijazno in tolažiljivo:

"Poglej, Gyppo. Pomenil se bom izlepa s teboj. Priznal ti bom, da si za gibanje dosti storil. Zadnjih šest mesecev si plačeval globo za nevarni položaj, v katerega si spraval oktobra meseca vso organizacijo. Čez to naredimo križ z enim pogojem. Ako nam daš ključ, da pridemo do človeka, ki je ovadil Francisa Josepha McPhillipa, pa poskrbim, da boš zopet sprejet v organizacijo na svoje staro mesto v štabu glavnega stana. Na, vzemi to pijačo."

Gyppo se je takoj izprožil roka. V svojo ogromno šapo je zagrabil čašo in Gallagherjevo roko zraven. Moža sta se skoraj borila, ko sta si skušala razrešiti roke. Toliko da je bila čaša svobodna, jo je Gyppo nastavil na ustnice in posušil. Nato je dostojanstveno, počasi korakal k kamini ter postavil nanj prazno čašo. S hrbtom proti tovarišem je postal, da si je z rokavom obrisal usta.

Potreboval je časa, da se je pomiril. Gallagherjeva ponudba ga je tako silno presenetila, da je bil ves iz sebe. Od tistega peklenskega trenutka, ko je odpehnil vrata v policijsko stražnico, se mu je pogreznilo vse življenje v črno, nepredoren oblak, iz katerega ni bilo izhoda za beg. Bil je sam, izvržen, obkoljen z vso tolpo svojih sovražnikov. Zdal mu je iznenada ponudil sredstvo za ubeg sam veliki Gallagher. Gallagher, veliki Gallagher mu je stavil ponudbo. Zopet se vrne v organizacijo. Ljudje se ga bodo zopet balli. Zopet bodo bistrovalni moše vsak čas pri roki, da bodo snovali zanj načrte, ga oskrbovali z denarjem, ker izvršuje tvegane reči, ga branili, slavili njegovo neustrašnost, njegovo moč in njegovo... Mati nebeška! Kakšna sreča!

Ko si je pri plačilni mizi brisal usta ob rokav, ga je preletela blazna misel, tako silna je bila njegova želja, izkazati se takoj vrednega, da ga zopet sprejme v organizacijo. Za trenutek je gledal na moža, ki je bil šel na policijsko stražnico, kot bitje izven sebe. V grlu mu je začelo grgrati. To je bil poskus s strani njegove pričujoče osebnosti, govoriti in ovaditi tistega zaslepljenega Gypa Nolana, ki se je opotekel na policijsko stražnico. Toda glas mu je v grlu zmrznil in kepo, in bolelo ga je, kot da so mu nenadoma otekle bezgavke. Zavedel se je, da je sam eno s tistim nerodnim možakom s povaljanim okroglim klobučkom, ki je šel na policijsko stražnico. Bila je samo nova zvijača enega dela njegove notranjosti, morda vesti, ki ga je hotela pregovoriti, naj izpove svoje izdajstvo.

Isti nagon ga je begal ves čas, ko je gledal McPhillipovo mater.

In natanko tako kakor so mu v krčmi, ko ga je prestrašila Katie Fox, možgani rodili bedasti načrt o mornarju v boznici, so mu ustvarili zdaj presenetljivo izmišljotino. Bučala mu je v glavo kakor nevihta z besnim hrumom! Obraz in oči so se mu zasvetile. Odprl je usta. Urno je stopil tja čez k Gallagherju ter šepetaje sikal in soplhal:

"Povedal ti bom, kdo ga je ovadil. Tista podgana Mulligan. Tako gotovo, kakor je bil Kristus križan."

Trije moše so se zgrnili okoli njega. Vsi so se nezaupno ozrli nazaj, nato so strmeli z napoj zatanzjenimi očmi vanj. Bil je trenutek.

napetega molka. Nato je vsak globoko dihnil. Connor je podrsnil s prtom po jeziku pri svojem revolverju.

"Podgana Mulligan!" je naposled vzkliknil Gallagher. "Kako moreš to dokazati, Gyppo?"

"Povedal ti bom," je kričnil Gyppo zmagoslavno. "Nato je zopet premolknil ter se ozrl teatralno z namršeni obrvmi okrog. "Sam ne bi bil rad znil, iz vzrokov, ki jih vsak pozna. Človek ni o taki stvari nikoli na trdnem. In, Bog ve, težko je človeka obdolžiti. Ampak, ker si že tako napeljal, kakor si napeljal, zapovednik, da je bil moj prijatelj, in da je v tej zadevi moja dolžnost, no... Pa vendar! Uboji Mulligan!"

"O, tak daj no," je zavpil Gallagher, drhteč od razdraženosti. "Izgovori, kar imaš povedati. Podaj svojo izjavo, možak."

Toda Gyppo se ni dal gnati. Polastila se ga je presenetljiva občutnost. Segel je po čaši z whiskyjem, ki ga je držal Gallagher še nedotaknjena v roki.

"Daj mi to, zapovednik," je rekel: "ko vidim, da ga ne maraš." Gallagher mu je nervozno podal pijačo. "Hvala. Na zdravje. A, dobra kapljica to. No. Takale je ta stvar. Takoj, ko me je Frankie pustil v oblednici, mi je kar šnilo v glavo, da je najbolje, če stečem za njim in ga poskusim pregovoriti, da ne bi šel domov. Ze prej sem ga nagovarjal, naj se umakne iz mesta in naj ne hodi na Tittovo cesto, ali muhast, kakor je od nekdaj bil, ni maral še besedice slišati. Pa sem dejal sam pri sebi, Bog mu bodi milosten: 'Ze prav, ljubi moj; jaz ne bom z golo roko v koprive segel, da bi tebe obvaroval, pa me boš še po vrhu kiel.' No, tako ali tako, brž ko je odšel, sem sklenil, da pojdem za njim in ga še zadnjič opozorim. Stekel sem na vežo in koga zagledam: prav Podgana, kako se plaz okrog voga. Stekel sem po veži. Tam je stal pri vratih Podgana z rokami v žepih od suknje in gledal po ulici. Nato je stopil na ulico. Jaz za njim. Toliko, da sem se zagledal Frankija, ki je zavil za vogal, za njim pa se je kradel Podgana. To je jasno ko beli dan. Prav res. Bog daj mrtvemu svojo milost, da sem tačas samo pomislil, pa bi bil Frankie to minuto živ, ne pa mrzel. Dejva še enega, zapovednik. Grlo mi je izsušeno."

Brez vsake besede ali pogleda je šel Gallagher k oknu in je potrkal. Gyppo se ni niti vredno zdelo, da bi zaledoval njegove kretnje. Njegova domiljavost je bila brez vse mere. Zavedal se je, da je čudovito prekanjen. V srcu je Gallagherja celo zaničeval. Zastran Mulhollanda in Connorja... Precenil ju je z naglim pogledom, kakor pogleda človek dva dobra psa. Bil je tiste vrste pogled, kakršnega je upiral ponavadi Gallagher v vsakega.

Gallagher je prinesel novo čašo whiskyja ter mu jo dal. Vzel jo je, a se ni z eno samo besedo zahvalil. Stopil je k pljuvalniku in pljunil vanj. Nato je pijačo zopet na dušek požrl. Postavil je prazno čašo na kamin ter se globoko odkašljaj. Na petah se je začel sbiti naprej in nazaj, kakor policijski stražnik.

"Kako, da se nisi tega prej spomnil?" je zavpil, zroč zamišljeno v strop. Zdal se je ves zagrenil v svojo prebrisano. Ni opazil popolnega molka, s katerim so sprejeli njegovo zgodbo Gallagher in druga dva moža. S slastjo se je zamaknil v prejšnje dni, ko je imel na policijski stražnici kakoga zločinca v celici pod pazko. Po celo uro je včasih stal v nočni tišini ter trapil jetnika, strahujoč ga z očmi, z močjo, ki jo je nenadoma pokazal, z blaznim smehom, z nemim strmenjem. Zdal ga je obhajal isti občutek. Razigran od whiskyja, ki ga je požil, v zanosu od skrajne napetosti zadnjih ur si je domisljal, da so mu Gallagher in druga dva moža izročeni na milost in nemilost, da je on policist, oni pa evilsti, ki ga prosijo neke usluge, nezakonite usluge, ki jih spravlja v njegovo oblast. Prav tako je bilo prejšnje čase, ko je prodajal Gallagherju pri kozarku piče grizljaje svojih podatkov; skromne in, kakor je mislil, nedolžne drobtinice podatkov o vsakdanjem poslovanju v glavnem stanu ter o razdelitvi detektivskega osebnosti.

"Prej spomnil — česa?" je vprašal Gallagher hladno.

Govoril je počasi in brezbržno ter zamišljeno gledal Gypa.

(Dalje prihodnjia.)

Od leve na desno: Mary Anderson, načelnica ženskega biroja federalnega delavskega departamenta, Howard Latrop, načelnik Lige konzumentov, in Josephine Roche, uradnica Lige.

Teka po trgovinah, nosi, vozi domov. Moji pomisleki, pozneje protesti, so bob ob steno. Res je, dota, očno poslednji ostanek dote, to je njena stvar. V nekaj dneh poldejo tudi ti prihranki.

— Zadolžili? No, to si pa kar iz glave izbij! Zadolžili se pa ne bomo za tako neumnost!

— Neumnost? Ali je vojska neumnost? Ali smo mar krivi mi, da je vojska? In potem: ali nič ne veš, kako je bilo ob času svetovne vojske? Se veš, kako so sposobni ljudje denarce služili? Pri vsakem blagu polovico zaslužka. Še ljudje od teatra so veržili, pa se ne spominjam, da bi jim kdo očital gospodarstvene talente. Pri pekovich so srebrne kronice metali na stran v poseben pehar, kar tako za šalo; po vojski pa so iz peharja postali industrijaci. Glavno je, da je človek živ, da ima odprte oči in odmašena ušesa!

— Vsi pomisleki, vse godrnjanje z moje strani utone v poplavi novih dokazov. Ko smo založeni z živili, vlači domov porcelan, steklenico ter novo ogromno zrcalo.

— Za božjo voljo, kaj pa bomo s črepinjami, če bo treba bžati?

— Seboj bomo vzeli in živeli bomo od tega; mar misliš, da na vojski izdelujejo porcelan in zrcala?!

— Resnično, dokazi drže. Naše mirno zakonsko življenje postaja pravi pekel. Nikoli je ni doma. Košilo je ali ga pa ni. Pravočasno in v redu gotovo ne. Vsa razgreta je. Žari v lica. Ponoči ne spi. Nikoli ne morem do besede. Moram — pravi — takoj poskati še deset tisoč posojila. Branim se na vse pretege, kajti dajejo samo kratkoročna posojila in kaj bo, če ne bova mogla čez štiri mesece vrniti?

— Joj! Joj! Ali si ti ne sposoben človek! Ali ne veš, da je v vsaki vojski moratorij? Ali ne veš, da ni treba dolgov plačevati? Glavno je, da si dolžan, vsemu svetu se smeješ. Kaj ne veš, kako je bilo zadnjič? Za novo hišo in še hlev zraven se je zadolžil, po vojni je pa vse plačal z eno samo — kravo. Le ti meni prepusti vse to! In potem, hm, kaj sem hotela reči: ali kaj pogledaš samega sebe? Kakšno suktnjo imaš? Ze četrto zimo zadenjaš s trdnim sklepom: letos pa mora biti nova. Pa nikoli nič! Zato le brš po posojilo!

— Kaj premorejo moji ugovori, ko so pa totalitarne ideologije, korigirane demokracije in

ženine debate prave, pravcote sestre. Najdem posojilo v znesku deset tisoč. Obresti po osem, vračunljiva 1. 1. 1940. Bo že kako, si mislim, saj mi žena garantira, da bo prej ko v enem mesecu vojska, prej ko v dveh moratorij.

— Glej, kakšno srečo imaš! Ravno pravočasno sem še prišla. Baš ko izbiram suktnjo, pravi prodajalka: oh, gospa, srečo imate, zdaj je prišel telegram, blago se je podražilo za 25%, toda vam jo damo še po stari ceni.

— Zmagovito mi vrže suktnjo na mizo. Za tisoč osem sto dinarjev! Mislim, da bi jo povsod dobil za dvanajst sto dinarjev. Sebi izbere istočasno lep bel, močno naskrobljen bolničarski kostim, a koketno belo čepico in rdečim križem. In je že oblečena in že pred novim zrcalom. Da pa mleko ne prekipi, moram skrbeti sam. Vojska je res nesreča! No, glej, in tako imam in uživam novo suktnjo in uživam svojo neutemeljeno zavist. Staro, oguljeno je zamenjala za purana, kaj bi jo molji žrl, in drugo leto bog ve, ali bodo purani še na svetu?!

— Tako teče življenje pri nas. Pripravljani smo dobro. Samo čakamo. Vedno bolj nervozno. Vedno smo v sobi; radio odprta na vse valove in vetrove. Toda nikoli ne slišimo tega, kar čakamo. Zdal je bo... pa nikoli tega. Namesto novih začetkov novega klanja, namesto novih pričakovane moratorija poslušamo polne četrte ure kuharice, kako zelo in pa jako je nazadovala cementna industrija, ko bi vendar s tem produktom lahko kar naprej betonirali strelske jarke. Drugič pa še bolj žalostno novico za prenovljeno Slovenijo, da je letošnja vinska letina za 30% manjša od lanske, v domačem narečju rečeno, da po dveh litrih tretjega ne bo.

— Žena molči in hira. Tako že tretji mesec. Samo še čakamo, debate so končane; najmlajša sestrica jetorej prva odpovedala.

— Vedno čakamo na radijske vesti in časopise. Jemo samo to, kar smo nagrmadili za vojsko. Opoldan riž, zvečer riž. Sovražim ga že tako, kakor da sem se vrnil iz dveletne službe v kadru. Vedno je težje; žena tudi več ne p o m e r j a bolniškostrežniškega kostuma.

— Prokleti diplomati, če so vojsko zares spridili! Kaj bo, kaj bo? Hodim na vrt v — novi suktnji. Tam stoji puran, ki smo ga dobili za staro suktnjo. Jsko je žalosten, jaz tudi. Njega čaka božič, mene pa zadolžnica, vračunljiva 1. 1. 1940. —F.

HUMOR

Za moža ali finejšje?

V elegantno modno trgovino, za gospode stopi dama: "Prosimo, pokazite mi ovratnike." "Za moža ali kaj finejšje?" "Nezasišano." "Ali se vaša žena nič ne pravi, kadar pridete tako pozno domov?" "Ne!" "Kako pa to?" "Saj sploh nisem oženjen!" "Potlej pa ne razumem, zakaj hodite tako pozno domov."

SPORTNIKI

Med prijatelji

"Pomislite, moja žena lahko ostane dve minuti pod vodo, ne da bi dihala." "To še ni nič. Moja žena pa lahko govori brez prestanka dve uri." Sportniki "Ali se bavite a kakšnim športom?" "To se razume. Kako naj bi bil pa sicer zdrav?" "S katerim pa?" "Znamke zbiram."

NA CESTI

Na cesti

Dva znanca se srečata. "Niti eni ženaki se ni še posrečilo, da bi iz mene napravila tepca." "Komu se je pa potlej to posrečilo?" Najvarnejše

RAZKAZOVALEC PRAGONDA

Razkazovalec pragonda

"Prosim vas, kako bi prišel najvarnejše skozi ta ogromni pragond?" Domačin: "Če se maskirate v leva." Poklon

ZDRAVNIK PACIENTU

Zdravnik pacientu

"Nič se ne bojte, pred nekaj leti sem imel sam to bolezen!" Pacient: "Toda ne ietega zdravnika..." V tramvaju

SRAM VAS JE LAHKO, MLADI MOŽ

Sram vas je lahko, mladi mož

Ze davno bi morali tej dami odstopiti svoj sedež. "Saj tudi vi niste vstali." "Seveda ne, ker je dama moja žena..."

Zgodovinski spisi v Družinskem Koledarju

V Američkem družinskem koledarju, letnik 1940, opisuje Ivan Molek zgodovino prvega slovenskega podpornega društva v Ameriki. Joseph Česarek piše o Slovensko-Hrvatski Zvezi, o njenem postanku in o vzrokih, radi katerih je bila primorana v združenje s HEBZ.

Naselbina Forest City, v Pa., je bila nekoč ena najbolj znanih v naši javnosti. V nji je bil sedež centralne podporne organizacije Društva sv. Barbare. Njena družina so zdaj v SNPJ. Spis o tej naselbini je priredil Anton Zaitz.

Joško Oven ima v njemu spis o Mohiki, Frank Zaitz o slovenskih zadrugah, Math Petrovich o inflaciji, Anton Gardon o boljševizmu po 22 letih, v povestnem delu pa so zastopani Ivan Jontex, Milan Medvešek s prevodom iz Jacka Londona, Anton Šušlar, Frank Česca, Zvonka Novak, F. S. Tauchar, Anton Slabe, Ivan Vuk in več drugih.

Koledar vsebuje podatke o vseh jugoslovanških konvencijah leta 1939, o vseh spremembah v slovenskem časopisju, o vojnih grozotah, o židih in njihovih problemih, mnogo slik, krajših notic in nekaj pesmi.

STANE 75c

Razpošilja ga knjigarna

PROLETARCA

2301 So. Lawndale Avenue - Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepa 11. radne konvencije se lahko naroči na list Prosveta in prijetej eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ena družina ki eni naročnik. List Prosveta stane za vsa enaka, za štiri ali več članov \$6.00 za eno letno naročnico. Ker pa štiri ali pet članov pri opremlitvi \$1.30 za tednik, se jim to prišteje v naročnini. Torej vsak si vrzoka, reči, da je list Prosveta za štiri člane SNPJ. List Prosveta je vsaki letnina in gotovo je v vsaki družini osebje, ki bi rad čital list vsak dan. Cena lista Prosveta je:

Za Zdrav. državo in Kanado \$6.00	Za Ciscro in Chicago je... \$7.50
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 6.50
2 tednika in..... 8.00	2 tednika in..... 10.00
3 tednika in..... 11.50	3 tednika in..... 13.50
4 tednika in..... 15.00	4 tednika in..... 17.00
5 tednikov in..... 18.50	5 tednikov in..... 20.50
Za Evrope je..... \$9.00	

(Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.)

Pejamilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli pred od družine in bo nabiral sam svoj list tednik, bodo morali tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevniki Prosveto, to takoj naznaniti upravitelju lista, in obenem doplačati dotično vrsto lista Prosveto. Ako tega ne otevi, tedaj mora upravitelju snižati datum za to vrsto naročnika.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vrsto \$.....

1) Ime..... Čl. družina št.....

Ime.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2)..... Čl. družina št.....

3)..... Čl. družina št.....

4)..... Čl. družina št.....

5)..... Čl. družina št.....

Ime.....

Nov naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA VISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje rodstvo tiskarne.—Cene zmerno, unijako delo prve vrste.

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE
Tel. Rockwell 4904
CHICAGO, ILLINOIS

Nova suknja

Srečam prijatelja Jamrovčka. Ves potri je in sklučen; čisto pogreznjen v novo suktnjo. — O, čestitam, prijatelj! Nova suknja, zdaj v teh časih, te, te! — Le ko bi je nikoli ne bilo! In na čase bi se tudi potvžigal! Zdi se, da ga srečavam v trenutku, ko mu je bližina prijatelja prav potrebna. Razvozlja in sprosti se v jako obirno ploho: — Totalitarna ideologija, korigirana demokracija in debata z mojo ženo so tri sestre. Tri prave, pravcote sestre; rojene še

v starem srečnem zakonu od istega očeta in iste matere, podobne na las. — O! O! odpiram usta in oči. — Le poslušaj! V vseh treh primerih, govori samo en človek, vsi drugi pa poslušamo, in kar je še hujaše: ubogamo. Ubogamo z godrnjanjem ali brez, je brez pomena. Pride žena vaa razgreta — kmalu bo tri mesece — pa začne kar na lepem: — Ali boš spet vse zamudil in predramil, kakor je tvoja navada? Človek božji; ali ne vidiš, da je vojska? Ali ne slišiš, kaj nas čaka? Ozri se malo naokrog, kaj počno drugi! Zalagajo se z vsem potrebnim, kupujejo živi-

la. In tiati, ki so posebno pametni, tudi druge stvari. V vojski vse prav pride. Blago, ki ga danes dobiš še za sto ali morda za dve sto-dinarjev, bo v kratkem pet sto ali morda tisoč dinarjev. Pa mi našteva vse znanice in znanke, kaj vse da so še ukrenili, kaj še bodo, kaj se dogaja po trgovinah in koliko dobrih in pametnih stvari imajo nekatere gospodinje po kletah in podstredjih. — Kar nič te ne bom vprašala: tiste solde, ki jih še tiščini po očetu, bom spremenila v robo! — Začne voziti domov kavo, sladkor, moko, riž, ogromno riža.